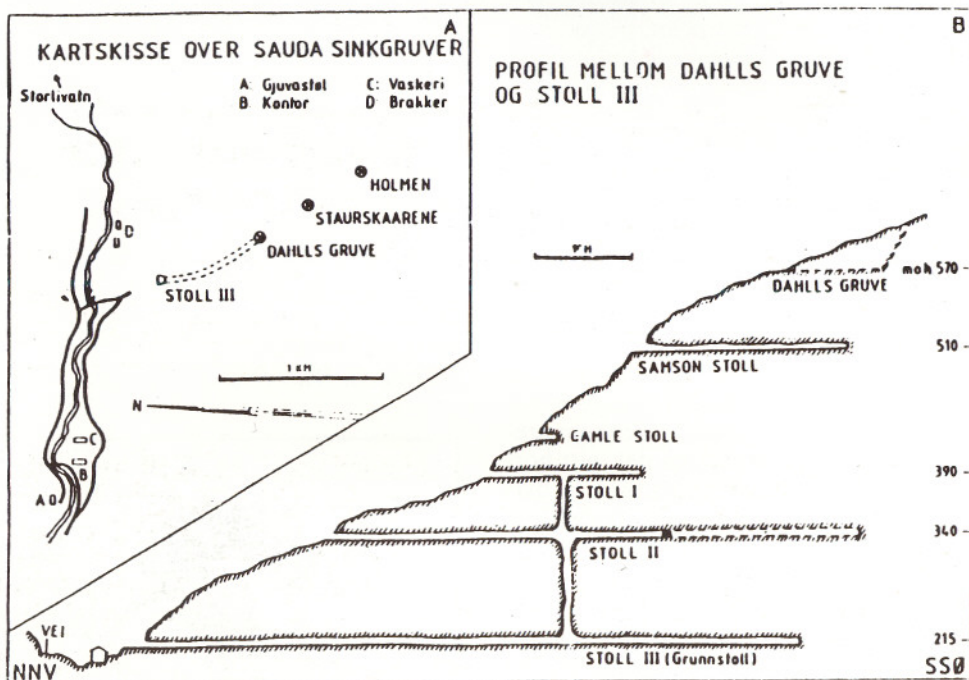

Birkeland sinkgruver i Sauda – en ny turistattraksjon

Sommeren 1989 ble de gamle sinkgruvene i Sauda åpnet for publikum. Guidede turer ble arrangert flere ganger i uken og interessen var stor, så Sauda kommune vil holde fram også til neste sommer

Historikk

Husmannen Gregorios Birkeland fartet rundt i Saudaheiene på jakt etter malm, og i 1881 fant han sink, jern og kobbermalm. Disse funnene ga grunnlaget for gruvedriften, som startet alt i 1882. Selskapet som ble dannet fikk navnet Sauda gruvekompani og hadde i 1882 en arbeidsstyrke på 20 mann. Kompaniet kom fort i økonomiske vansker, og i 1887 ble gruvene solgt til et engelsk selskap. Engelskmennene gikk igang med stor optimisme. Mellom 1888 og 1891 var arbeidsstokken oppe i 100 mann, men optimismen sluknet snart. I 1892

var det bare 51 ansatte, og året etter tok C.D. Gilbert over gruvene. I 1894 ble det driftsstans pga. lave sinkpriser. Etter dette kom gruvene aldri i drift igjen. 1916 var siste året med prøvedrift. I de senere år har BP hatt mutingen på gruvene, og i 1987 og 1988 har de foretatt undersøkelser i gruvefeltet, undersøkelser som var negative.

Resultat

I den 17-årige perioden gruvene var i drift ble det tatt ut 24 000 kubikkmeter masse med et ertsinnhold på ca. 12 000 tonn, derav 36 prosent sink.

Mineraler

Foruten sinkblende, magnetkis og kobberkis er gravene mest kjent for den askefargede stilbitten, som forekommer i brede årer med meget store krystaller. Videre har vi vifteformede rosetter av cummingtonitt, arsenkiskrystaller, chalcantitt og meget pene gipskrystaller.

Adkomst

For å komme til gravene tar man E 76 til Røldal. Derfra tar man R 520 mot Sauda. Første tettsted er Hellandsbygd, og gravene ligger 7 km fra Hellandsbygd mot Sauda. En gammel gruvevei fører fram til gravene. Denne veien ble satt i stand i 1989 og er et kulturhistorisk minnesmerke. Her ble malmen fraktet med hest ned til havnen i Sauda. Når man går på denne veien, er det vanskelig å skjønne at man kunne kjøre her med hest og at det var for det meste kvinner som stod for denne transporten.

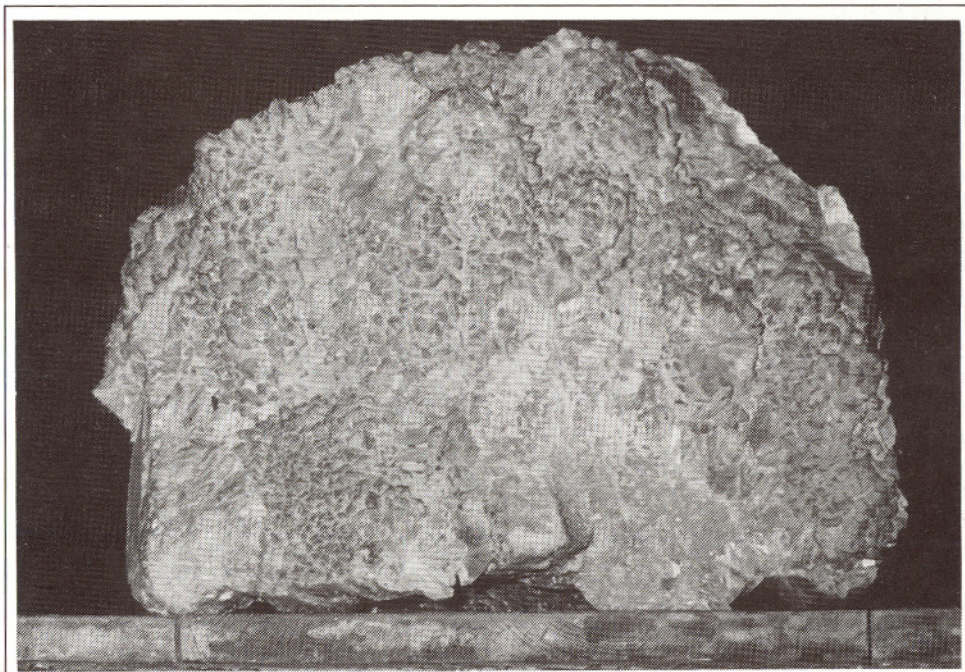
I den nyåpna gruva/stollen er hovedinngangen 600 m, og med sideganger kan man gå ca. 800 m. Stollen er meget trygg, men man trenger støvler, lykt og hjelm. For å være sikker på å komme inn i gruva bør en kontakte turistinformasjonen i Sauda. For større grupper kan guiding avtales med Sauda kommune.

Så ta en tur til Vestlandet neste sommer. For folk fra Østlandet kan turen kombineres med noen av gravene i Telemark (E 76 går forbi mange av dem).

Harald Kristiansen

Metalldetektor ønskes kjøpt

Kittil Hagen
Borgetveien 27, 3900 Porsgrunn
Telefon 03 50 16 10

Gulorange stilbitt gruppe ca. 30 × 35 cm.

NAGS-nytt foto